

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Івано-Франківський фаховий коледж
Циклова комісія професійної та практичної підготовки
спеціальності «Дизайн»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Рисунок»

Освітня програма «Дизайн»

Спеціальність **022** «Дизайн»

Галузь знань **02** «Культура і мистецтво»

Затверджено на засіданні циклової комісії
професійної та практичної підготовки
спеціальності «Дизайн»

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Рисунок
Рівень вищої освіти	початковий
Викладач (-і)	Сорока Оксана Василівна
Контактний телефон викладача	0963200731
Е-mail викладача	oksana.soroka@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	практичні заняття
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	
2. Анотація до курсу	
Фундаментом образотворчого мистецтва та запорукою художньої майстерності є рисунок — один з головних видів зображення навколишніх предметів. Досконалість, точність, виразність, пропорційність рисунка є фундаментом зображення, що допомагає вивченню форм природи, фіксує перший задум майбутнього твору, передає рух і настрої людини. Завдання рисунка як фахового предмета — оволодіти мистецтвом зображення, опанувати його техніку, надати повної уяви натури, її форми, пластики, пропорційності та просторовості. Без цього неможливо зрозуміти, чому оточуючі нас предмети здаються об'ємними, паралельні лінії такими, що зливаються в одній точці, прямі кути сприймаються гострими чи тупими, зображене коло — еліпсом. Усі види перспективи (лінійна, панорамна, купольна, повітряна, рельєфна) не лише пояснюють ці оптичні явища, а й надають художнику, дизайнеру знання та прийоми зображення предметів, які перебувають у просторі в різних позиціях і на різних відстанях.	
3. Мета та цілі курсу	
Метою викладання навчальної дисципліни «Рисунок» є професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності і самостійного творчого вирішення завдань, сприяння розвитку образного і абстрактного мислення, оволодіння образотворчою грамотою, удосконалення творчих здібностей здобувачів. Завдання курсу: - навчити студентів основам рисунка в зображенні предметів побуту та навколишнього середовища, - навчити правильної компоновки предметів на площині аркуша; - навчити законам побудови форми на зображувальній площині; - навчити студентів передавати об'єм предметів, через розподіл світла і тіні, засобами рисунку, володіти штрихом. - надати знання з основ теорії рисунка, особливостей його художньої мови, основ перспективи; - навчити практичних вмінь і навичок роботи в різних графічних техніках та різними матеріалами; - навчити застосовувати здобуті знання, вміння та навички в галузі образотворчого мистецтва у вирішенні творчих, навчально-виховних завдань. Дисципліна включає в себе теоретичну частину і цикл практичних занять, які вивчаються протягом семестру. Завдання для самостійної роботи дублюють завдання роботи в аудиторії. Успішне виконання завдань для самостійного виконання проявляє рівень засвоєння матеріалу, який було опрацьовано з викладачем в аудиторії. При	

вивченні всіх розділів програми передбачається виконання студентами залікової роботи. Ці роботи виконуються індивідуально на, спеціально запланованих, практичних заняттях.

Як форма контролю проводиться залік і перегляд всіх робіт, виконаних студентами на практичних заняттях та самостійно. Залікові роботи естетично оформляються, підписуються і після оцінювання на перегляді в кінці семестру здаються для зберігання.

Завдання курсу:

-

4. Результати навчання (компетентності)

Соціально-особистісні компетентності

1. Здатність учитися, здобувати нові знання, уміння, у тому числі в галузі, відмінній від професійної.
2. Здатність критично оцінювати й переосмислювати власний і чужий досвід, аналізувати свою професійну й соціальну діяльність.
3. Здатність до креативності та системного мислення.
4. Здатність до ефективної комунікаційної взаємодії, виходячи із цілей і ситуації спілкування.
5. Розуміння необхідності та дотримання норм здорового способу життя.
6. Турбота про якість виконуваної роботи.

Загальні компетентності

1. Здатність застосовувати знання в практичних завданнях.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.
3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
4. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
6. Базові знання основ рисунку, живопису, композиції, мистецтвознавства, філософії, психології, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання історії мистецтва, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності.

Професійні компетентності

1. Здатність втілювати поставлену мету за відомими алгоритмами, тобто фахівець виступає як структурний елемент (ланка) певної технології.
2. Уміння здійснювати контроль в межах своєї професійної діяльності в обов'язки посадових обов'язків.
3. Здатність на основі аналізу визначити напрямок своєї діяльності, її конкретні цілі й завдання на кожному етапі навчально-творчої роботи, передбачити кінцевий результат.
4. Здатність здійснювати збір, обробку, аналіз і систематизацію наукової інформації з напряму роботи; аналізувати художньо-мистецькі явища; осмислювати роль кожного елемента у структурі цілого та у взаємодії з іншими.
5. Здатність і готовність вдосконалювати і розвивати свій творчий, інтелектуальний і загальнокультурний рівень, прагнути морального і фізичного вдосконалення своєї особистості: володіння державною й іноземною мовами у професійному спілкуванні.
6. Здатність до позитивної мотивації щодо майбутньої професійної діяльності, інтерес до творчої роботи, готовність до продовження навчання за наступним ступенем освіти.
7. Здатність будувати систему інформаційних ресурсів з предметів, необхідну для формування засад освітньої діяльності. Уміння на основі отриманої інформації формувати

комплексні аналітичні висновки, здатність інтерпретувати, систематизувати, критично оцінювати і використовувати отриману інформацію в контексті освітнього завдання або проблем, що вирішуються.

Вид заняття	Загальна кількість годин
практичні заняття	64
самостійна робота	116

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
IV	022 Дизайн	2	нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Вступне заняття. Матеріали та графічні засоби рисунку: типи та характеристики основи, техніки Принципи організації робочого місця художника: мольберт, планшет, способи кріплення паперу. Грамотна постановка планшета відносно постаті художника. Правильність вибору точки зору, ракурсу та відстані від постановки. Типи паперу: фактура, цупкість, формати. Принципи роботи з олівцем, як тримати, як заточувати, тощо. Основні групи матеріалів: сухі та вологі. сухі матеріали: олівці, сангіна, пастель, соус, вугілля тощо. Градація твердості олівців (Н – тверді олівці (до 9Н), В – м'які олівці (до 9В)), сфери їх застосування. Лінія, штрих, розтушовка, нанесення штриха. Засоби художньої виразності. Штрих, світло - тіньове моделювання. Особливості техніки.	практичне	[1; 5]	Виконання вправ на художньо-графічні техніки рисунку. Практична робота (2 год; 8 год. самостійна).	Максимальний бал за практичну роботу	лютий
Лінійно – конструктивний рисунок кількох простих геометричних фігур. Основні положення теорії лінійної перспективи. Перспектива горизонтальних ліній і площин. Композиційне рішення, лінійно – конструктивна побудова геометричних з 2-х геометричних фігур. Детальна прорисовка геометричного тіла з урахуванням видимих, невидимих і допоміжних ліній.	практичне	[5; 9; 11]	Практична робота (6 год; 10 год. самостійна).	Максимальний бал за практичну роботу	лютий
Світлотіньовий рисунок з тілом обертання та групою геометричних фігур. Малювання натюрморту з геометричних тіл. Поняття про світлотінь. Побудова кулі та циліндра. Послідовність виконання рисунку з тілом	практичне	[2 – 5]	Практична робота (6 год; 10 год. самостійна).	Максимальний бал за практичну роботу	лютий

обертання та 2-ма тілами з плоскими гранями. Загальна композиція площини аркуша, фор-ескіз. Принципи компоновки предметів, їх взаємозв'язок на площині та в просторі. Моделювання тоном. Детальна прорисовка геометричного тіла з урахуванням видимих, невидимих і допоміжних ліній. Світлотіньове моделювання					
Світлотіньовий рисунок натюрморту з групою різних по формі предметів. Обрання точки зору. Загальна компоновка, взаємозв'язок предметів, зіставлення мас предметів. Побудова вази та яблука як групи геометричних тіл. Принципи побудови, основні стадії. Тональні градації. Робота з об'ємом. Зіставлення фактур керамічної вази, пластикового яблука та дерев'яного куба. Робота з фоном, її особливості. Зіставлення сили тону тла та тонових градацій предметів.	практичне	[5– 7;9]	Практична робота (6 год; 10 год. самостійна.)	Максимальний бал за практичну роботу	березень
Світлотіньовий рисунок натюрморту з двох предметів побуту та фруктів (2 – 3-ох). Обрання точки зору. Загальна компоновка, взаємозв'язок предметів, зіставлення мас предметів. Побудова предметів побуту та фруктів як групи геометричних тіл. Принципи побудови, основні стадії. Тональні градації. Робота з об'ємом. Зіставлення фактур керамічної тарілки, пластикових фруктів та дерев'яного куба. Робота з фоном. Зіставлення сили тону фону та тонових градацій предметів.	практичне	[1 – 2; 5; 12]	Практична робота (6 год; 10 год. самостійна).	Максимальний бал за практичну роботу	березень
Рисунок натюрморту з побутовими предметами та лежачою чотиригранною пірамідою (призмою). Побудова лежачої піраміди зводиться в основному до побудови рівнобедреного трикутника, що лежить на горизонтальній площині; побудови квадрата основи піраміди; побудови самої піраміди. Побудова лежачої піраміди та предметів побуту як групи геометричних тіл. Моделювання тоном. Детальна прорисовка всіх предметів з урахуванням видимих, невидимих і допоміжних ліній. Світлотіньове моделювання.	практичне	[1 – 5; 11]	Практична робота (6 год; 10 год. самостійна).	Максимальний бал за практичну роботу	березень
Рисунок нескладної драпіровки.	практичне	[5; 9;	Практична робота (4 год; 8 год. самостійна).	Максимальний бал	квітень

Виявлення пластики складок. Залежність пластики складок від щільності драпіровки, їх форма, об'єм, передача фактури.		11]		й бал за практичну роботу	
Рисунок натюрморту з драпірковою та гіпсовим рельєфом з орнаментальним мотивом (розеткою, трилистник). Типи гіпсових орнаментальних мотивів. Компонування предметів. Вивчення гіпсового рельєфа в профіль з метою визначення товщини елементів. Вибір ракурсу. Загальне розташування форми в просторі. Невдалі точки зору. Узагальнена характеристика гіпсового рельєфа. Виявлення головної вісі руху та основних пропорцій. Основні пропорційні співвідношення. Особливості форми предмета. Прорисовка деталей, що визначають пластику орнаментального мотиву. Передача форми світлотінню і штрихом. Межі власних і падаючих тіней, рефлекси.	практичне	[1 – 2; 5]	Практична робота (8 год; 12 год. самостійна).	Максимальний бал за практичну роботу	квітень
Рисунок натюрморту з предметів різних за формою та фактурою на фоні драпіровки. Тоновий контраст. Контраст в рисунку. Загальна компоновка. Ракурс. Точка зору. Виконання фор-ескізу. Побудова предметів побуту лініями, моделювання тоном. Зіставлення фактур предметів побуту та драпіровки. Передача матеріальних властивостей за допомогою принципу контрасту.	практичне	[5; 9; 11]	Практична робота (6 год; 10 год. самостійна).	Максимальний бал за практичну роботу	квітень
Практичне ознайомлення з різноманітними графічними матеріалами (вугілля, сангіна, пастель, туш). Що таке натюрморт? Малювання натюрморту з предметів побуту та драпірковою. Рисунок пастеллю. Засоби художньої виразності. Штрих, світлотіньове моделювання. Рисунок вугіллям. Художні засоби, інструментарій. Сангіна різних відтінків. Принципи роботи. Соус. Засоби роботи з матеріалом. Особливості техніки. Туш. Чорна та кольорова туш, розчинна та нерозчинна. Рисунок за допомогою пензля.	практичне	[1 - 3; 10; 11]	Практична робота (2 год; 6 год. самостійна).	Максимальний бал за практичну роботу	травень
Рисунок складної поліхромної драперії. Виявлення пластики складок. Залежність пластики складок від щільності драпіровки, їх форма, об'єм,	практичне	[5; 9; 11]	Практична робота (6 год; 10 год. самостійна).	Максимальний бал за практичну роботу	травень

передача фактури. Виявлення контрастів та моделювання за допомогою тону.				чну роботу	
Рисунок натюрморту з одним живим (вазон, квіти у вазі) та кількома побутовими предметами. Загальна компоновка, взаємозв'язок предметів, зіставлення мас предметів. Побудова вази як групи геометричних тіл та живих рослин. Принципи побудови вази з квітами та предметів побуту лініями, моделювання тоном. Тональні градації, робота з об'ємом. Принцип штриховки та зіставлення фактур предметів. Виявлення пластики рослин, їх форма, ліплення об'єму, передача фактури. Робота з фоном. Зіставлення сили тону фону та тонових градацій предметів.	практичне	[5– 7;9]	Практична робота (6 год; 10 год. самостійна).	Максимальний бал за практичну роботу	травень
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані у закладі освіти.				
Вимоги до письмової роботи	-				
Практичні заняття	Оцінюється відвідуваність усіх занять та виконання практичних робіт упродовж семестру за 100-бальною шкалою.				
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні допуску до заліку враховуються навчальні досягнення студентів за весь навчальний семестр, набрані бали під час аудиторних практичних завдань та при виконанні домашніх робіт для самостійної роботи.				
7. Політика курсу					
Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань та самостійну роботу. При виставленні підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на аудиторних заняттях, активність студента під час практичних занять; недопустимість пропусків. Студент, який не виконав перераховані умови до екзамену за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання екзамену за відомістю №2 (виконання індивідуальних завдань).					
8. Рекомендована література					
Базова:					
Клименюк Т. М. Креслення, рисунок : навч. посіб. Львів, вид-во Львівської Політехніки, 2021. 244 с. Клименюк Т. М. Креслення, рисунок, композиція : навч. посіб. Львів, вид-во Львівської Політехніки, 2012. 344 с. Клименюк Т. М., Н. А. Консулова та ін. Проектна графіка. За ред. Т. М. Клименюк. Друге видання, доповнене і перероблене. Львів: Видавництво					

- Львівської політехніки, 2011. 220 с.
4. Ли Н. Основи учебного рисунка карандашом /Г. Ли. - М.: Искусство, 2005. – 239 с.
 5. Лукань В. Рисунок. Методичний посібник до навчального курсу/ В. Лукань. - Івано-Франківськ, Плай, 2005. – 112 с.
 6. Магдиш І. Ар / нуво. Стили українського мистецтва ХХ ст. Портал, 2021. 120 с.
 7. Сухенко В. О. Рисунок : навч. посіб. Київ, «BONA MENTE», 2004. 184 с., 125 іл.

**Додаткова:
Інформаційні ресурси:**

8. Рисунок геометричних фігур // [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://paintmaster.ru/natymort-s-geometricheskimi-predmetami.php>
9. Електронний ресурс: . Режим доступу: http://www.booksgid.com/drawing_painting/44040-risunok.-tekhnika-risovanija-golovy.htm
10. Електронний ресурс: . Режим доступу: <http://painting.eds.co.ua/natymort-yak-osoblivij-zhanr-mistectva.php>.
11. Електронний ресурс: . Режим доступу: <http://www.iva.in.ua/ru/portfolio/risunok-natymort/page/2/>

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
74-81	C	
64-73	D	Задовільно
60-63	E	
35-59 0-34	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання

Критерії оцінювання на практичних заняттях з рисунку:

Оцінку «відмінно» (A) (90-100) - заслуговує студент, що має міцні, ґрунтовні теоретичні знання, які застосовує на практиці.

- студент досконало володіє практичним та теоретичним матеріалом, самостійно поповнює свої знання,
- розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання зображення,
- уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення
- уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту,
- добре розуміє форму предметів та передає її засобами рисунку,
- відповідно передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність,
- самостійно аналізує та компонує зображення в аркуші
- охайно та у відведений час виконує завдання

- домашнє завдання виконане у повному обсязі та на достатньому або високому рівні.

Оцінку «добре» (B) (82-89) – заслуговує студент, що має ґрунтовні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення.

- студент добре володіє теоретичним матеріалом,
- розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання завдання,
- уміє аналізувати закономірності лінійної та повітряної перспектив і застосовує їх під час зображення
- уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту,
- розуміє форму предметів та вправно її передає допускаючи лише незначні порушення, які самостійно виправляє,
- добре передає характер освітлення, світлотінь, тон, матеріальність,
- аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші
- охайно та у відведений час виконує завдання
- домашнє завдання виконане на достатньому рівні у повному обсязі.

Оцінку «добре» (C) (74-81) – заслуговує студент, що має належні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення.

- студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі,
- не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни,
- дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача,
- не впевнено передає основні пропорційні співвідношення, допускає незначні помилки у передачі перспективних скорочень,
- уміє аналізувати та передавати зображення у відповідності до положення предметів відносно лінії горизонту, інколи допускає помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту
- розуміє форму предметів та допускає порушення під час її графічного моделювання,
- допускає погрішності в передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності,
- аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші під керівництвом викладача
- виконує завдання у відведений час
- домашнє завдання виконано частково та посередньо, або повністю та на посередньому рівні.

Оцінку «задовільно» (D) (64-73) – заслуговує студент, що може продемонструвати теоретичні та практичні знання.

- студент не орієнтується в теоретичному матеріалі,
- не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни,
- не дотримується методичної послідовності виконання завдання,
- допускається значних порушень в передачі основних пропорційних співвідношень,
- допускає значні помилки у зображенні предметів відносно лінії горизонту,
- розуміє форму предметів та допускає значні порушення під час її графічного моделювання,
- допускається значних помилок у передачі характеру освітлення, світлотіні, тону, матеріальності,
- не вдало komponує зображення в аркуші
- не охайно, зі значним запізненням виконує завдання,
- домашнє завдання виконане частково та на низькому рівні.

Оцінку «задовільно» (E) (60-63) - заслуговує студент, що має слабкі теоретичні та практичні знання.

- студент присутній на занятті,

- домашнє завдання не виконане, або виконане на низькому рівні і частково.

Оцінку «не задовільно» (F_x) (35-59) - заслуговує студент, що має дуже слабкі теоретичні та практичні знання.

Оцінку «не задовільно» (F) (0-34) – заслуговує студент, який не володіє теоретичними та практичними знаннями.

Викладач Сорока Оксана Василівна